

በረራ ሳይሆን በረራ በሉ!

በረራን በረራ በማለት እንጅ በመሰለን እየሔድን በረራ እያልን አንጥራ!!! በረራ ዛሬ አዲስ አበባ ባለችበት ስፍራ ላይ የነበረች ጥንታዊት ከተማችን መሆኗ ይታወቃል። ከዚህ ቀደምም ነግሬያቹህ ነበረ በረራ ሲነበብ ሦስተኛው ወይም የመጨረሻው ፊደል ማለትም ራ ጠብቆ ነው የሚነበበው። በረራ ማለት ርሕራሔ ባሳየ ወይም ባዘነ ወይም ሐዘኔታ ባሳየ ማለት ነው!!!

በረራ በዐፄ ዳዊት (1365-1395ዓ.ም.) ተመሥርታ በግራኝ አሕመድ ወረራ እስከወደመቸበት ጊዜ ድረስ በመቶ ዓመት ድዕሜዋ በዘመኗ በወጡት ቅዱሳን በገድሎቻቸው ለምሳሌ በ15ኛው መቶ ክ/ዘ በተጻፈው በገድለ አቡነ መርሐ ክርስቶስ በረራ ተብላ ተጠቅሳለች!!!

ዐፄ ዳዊት የቆረቆሯትን ከተማ ለምን እንዲህ ብለው እንደሠየሟት ወደፊት በጥናት ሊደረስበት ይችላል ይሆናል!!! ሲመስለኝ ፈጣሪን ይመስለኛል እንዲያ ያሉት። ምክንያታቸው ደግሞ የሚመስለኝ በዘመናቸው ከተከሰተ ተፈጥሯዊ አደጋ ጋር በማያያዝ ከነበሩበት ሌላኛው የሸዋ አካባቢ ወደዚህ አካባቢ በመምጣት ያ ተፈጥሯዊ አደጋ እዚህ ባልመጣ ብለው ለመመኘት በረራ ብለው የሠየሟት ይመስለኛል። ተፈጥሯዊ አደጋው ወይም መቅሰፍቱ ወረርሽኝ ወይም ቸንፈር ወይም ድርቅ ወይም የመሬት መንቀጥቀጥ ወይም ሌላ ሊሆን ይችላል!!!

ወይም ደግሞ "እኔ እነግሥ እኔ እነግሥ!" የሚለው የልዑላኑ ሽኩቻና ግጭት ቀርቶ ሰላም ባወረደልን ብለው ለመመኘትም ሊሆን ይችላል የቆረቆሯትን ከተማ በረራ ያሏት!!

የበረራ ቀዳሚት አዲስ አበባ መጽሐፍ ጸሐፊ ፕሮፌሰር ሀብታሙ መንግሥቱ ተገኘ "በረራ ማለት በግዕዙ መውጋት ወይም መብሳት የሚል ትርጉም አለው። በአማርኛ ቋንቋ በረራ ብርሀን የሚል ትርጉም አለው!" በማለት የስሟ ትርጉም ሊሆን ይችላል ያሉትን ጥቆማ ሰጥተዋል!!! ፕሮፌሰር ሀብታሙ "በአማርኛ በረራ ማለት ብርሀን ማለት ነው!" ያሉት ነገር የጠፋ አማርኛ ሆኖ ካልሆነ በስተቀር አሁን ይሄንን ቃል ብርሀን በሚል ትርጉም አናውቀውም። ጠራራ ቢሆን አዎ ትርጉሙ የበረታ ብርሀን ማለት ይሆናል። ቃሉ ግን ጠራራ ሳይሆን በረራ ነው። ወይም ደግሞ የቃሉን ጥሬ ዘር በራ የሚለው ቃል ነው ብለን ማሰብ አለብን። እንዲያ ከሆነ በረራ ሲባል "መብራቱ እዚያም እዚህም ሁሉም ቦታ በራ!" ለማለት ተፈልጎ በረራ ተብሎ ሊሆን ይችላል። ጥሬ ዘሩ ወይም ስርዎ ቃሉ ራራ ወይም ርሕራሔ አሳየ የሚለው ቃል ከሆነ ግን በረራ የሚለው ቃል ርሕራሔ ባሳየ የሚል ትርጉም ለማስያዝ ተብሎ የተሠየመ ይመስለኛል። በዚያም ሆነ በዚህ በረራ የሚለው ቃል ከላይ ባልኳቹህ መልኩ ጠብቆ ነው የሚነበበው። ቁምነገሩ የከተማዋ ሥያሜ በረራ ተብሎ ተጽፎ መገኘቱ ነው። ከዚህም አንጻር ወቅቱ አማርኛ የግእዝን ቦታ እየተረከበ የመጣበት ዘመን በመሆኑና የሕዝቡ የዕለት ተዕለት ቋንቋ የሆነበት ዘመን በመሆኑ ከዚህ አንጻር የከተማዋ ሥያሜና ለማለት የተፈለገው ከላይ የገለጽኩት ይመስለኛል!!! ለማንኛውም ወደፊት በጥናት መልስ ያገኛል ብዩ ተስፋ አደርጋለሁ!!!

ንግሥተ ሳባ ወይም ማክዳ ልጁን ቀዳማዊ ምኒልክን የወለደችው ከንጉሥ ሰሎሞን በመሆኑ ምክንያት ሥርዎ መንግሥቱ ሰሎሞናዊ የተባለው ሥርዎ መንግሥት ዛሬ አዲስ አበባ ያለችበትን ከተማ መቀመጫው ሲያደርግ ዐፄ ዳዊት የመጀመሪያ አይደሉም!!!

ከስምንት ዓመታት በፊት ጀምሮ በተደጋጋሚ ለመናገር ሞክራለሁ ከእሳቸው በፊት የነበሩ የአክሱማውያን (የአማርኛ) ነገሥታት ከአብርሃ አጽብሐ ወይም ኢዛና እና ሳይዛና (298-324ዓ.ም.) እስከ አምሲ (456-461ዓ.ም) ድረስ ለ27 የአክሱማውያን ወይም የአማራ ነገሥታት የረረ ተብሎ በሚጠራው የአዲስ አበባ ምሥራቃዊ ክፍል መቀመጫ ከተማ ሆና የቆየች መሆኗን ታሪክ ያረጋግጣል!!!

ከዮዲት ጉዲትና ከግራኝ ወረራ ውድመት የተረፉ አሻራዎች አሁንም ድረስ በቦታውና በአካባቢው ማለትም ከየካ ሚካኤል ወይም ዋሻ ተክለሃይማኖት እስከ አዳዲ ማርያምና አዲስ ዓለም ማርያም የተለያዩ አሻራዎች እንዳሉ ይታወቃል!!!

አማራ ርስትህን ጠብቅ!!! በገዛ ሀገርህና እርስትህ ይሉኝታ የሚባል ነገር ጨርሶ የማያውቁ በእፍረተቤስ ስደተኛና በወራሪ ሰሜናዊውንና ማዕከላዊውን የሀገርህን ክፍል ወርሰው የቀሩት ስደተኛና ወራሪ አላስኖርም ከማለት ጀምሮ ሀገርህን "እንገነጥላለን!" እንከማለት ከደረሱ ምን ማድረግ እንደሚኖርብህ በጣም ግልጽ ነው!!!

አንተ ግን እንኳንና ይህ ከባድ የህልውና አደጋ ወይም ፈተና ያለብህ ኮሽታም የሰማህ አትመስልም!!! ምን እንዳዘዘብህ እንጂ ለሽ ብለህ ተኝተሃል!!! እግዚአብሔር ፈጥኖ ከጥልቅ እንቅልፍህ ይቀስቅስህ፣ ያንቃህ፣ ያበርታህ!!! ኃይል፣ ብርታት፣ ጽናት ሰጥቶ ለድል ያብቃህ እንጅ ሌላ ምን ይባላል???

ሠዓሊ አምሳሉ ገ/ኪዳን አርጋው